

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput LXXXVI. Variorum casuum circa societatem animalium ex antè
dictis resolutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tum est, cum obligatione post tempus illud restituendi quantum acceptum fuit. Dici etiam potest, venditionem esse: quia aestimatio venditionem facit. *L. aestimata ff. soluto matrimonio*. Et *L. plerumque ff. de jure dotium*.

914 Sequitur 3°. eundem contractum, qui latine *bestia redditio*, gallicè *redbestie* dicitur, injustum esse, si animalia dans modicissimum duntaxat periculum, magnum verò lucrum inde referat. Quia magnum lucrum pro modicissimo periculo recipere, æqualitas non patitur, nec proinde justitia.

915 Sequitur 4°. verissimè S. Antoninum præmissa confirmando p. 2. tit. 1. c. 7. §. 39. dicere: *Cum quis dat rustico viginti capita, v. g. boum, vaccarum, ovium, cum pacto ut sint firma in numero, vel in pretio ipsorum, in omnem eventum; si totum lucrum sit rustici, sicut est damnum, licitum est: quia idem est ac si mutualset ei pecuniam, de qua emisset tot capita*. Si autem vult partem lucri, salvo suo CAPITALI, USURA EST: quia illud lucrum vult ratione mutui. Et si quis vellet hunc contractum *societatem* (id est societatem) vocare, erit *injusta*, & obligabitur talis ad restitutionem.

916 Alios casus huc pertinentes ibidem resolvit sanctus Archipræsul. Imprimis dicit pecora multipliciter alicui tradi posse. „ Primo ad custodiam, puta cum alicui dantur viginti capita pascenda, sub certa mercede, vel etiam sub certa participatione de proventu gregis. Et tunc si dominus ipsorum retinet sibi periculum animalium, est contractus locationis, & de se licitus. Sed si non retinet sibi periculum, sed imputat conductori, est illicitus, nisi fortè illud damnum procederet merè ex negligentia custodia.

„ Secundo possunt tradi alicui animalia, quasi per modum mutui, puta cum quis dat alicui rustico viginti capita, cum pacto ut sint firma in numero, vel in pretio, in omnem eventum. „ Et hunc casum resolvit in fine resolutionis præcedentis.

917 Tertiò, traduntur alicui pecora per modum locationis, vel quasi venditionis modificata, puta cum quis tradit certas oves alicui Monasterio sub hoc pacto, quòd pro qualibet ove accipiat annuatim duos solidos, cum tamen fructus cuilibet valeat quinque vel quatuor, & cum hoc quòd et si oves traditæ moriantur, nihilominus remaneat Monasterium obligatum, toto tempore vitæ tradentis, ac si omnes viverent, sed post mortem ejus omnes oves sint Monasterii, etiam si esset numerus multiplicatus. Et tunc secundum Hostiensem, & Joannem de Ligano contractus est licitus, adeò ut si eventus mortalitatis sequatur, Monasterium . . . non possit petere restitutionem; cum non sit læsum in traditione; & hoc nisi jam oves essent infectæ, & ad mortem paratæ, & Monasterium non advertit. Consultit tamen idem Hostien-

sis, quòd in hoc casu sentiat damnum, nec cum jactura Monasterii valeat locupletari.

Dum tamen animalia conceduntur ad usum fructum, pro certo pretio, si absque culpa, vel negligentia accipientis deteriora fiant, id semper esse debet cum damno ejusdem accipientis, ut ex dictis patet.

Quarto, pecora traduntur alicui in societatem, quandoque justè, quandoque injustè. Justè quidem, ut cum unus habet viginti capita, alius totidem, vel etiam decem, & communicant ad invicem ea, & periculum, & emolumentum, & expensas communicant æqualiter, si æqualiter ponunt in societate; vel pro rata, secundum quod ponunt; & possunt etiam tales convenire, quòd de foetibus recuperentur capita mortua, vel de velleribus emantur capita ad augendum gregem. Injustè autem fit hujusmodi societas, cum quis dat certa capita ovium aestimata certo pretio, hoc pacto quòd rusticus non accipiat aliquam utilitatem, donec tradens receperit prius totam sortem. Hoc enim pactum est valde iniquum. Sicut etiam si quis paciscatur quòd antequam rusticus recipiat aliqua, restaurabit de foetibus omnia mortua. Hoc enim pacto est quasi tradere oves immortales.

Hinc consequenter resolvit esse illicitum, dare pecora rustico, cum pacto, quòd tradens recipiat omnes fructus pecorum, quousque consequatur totum suum capitale; & ex tunc sint pecora communia. *Id* (inquam) *esse illicitum, si tradens dicta pecora, velit capitale suum salvum, grege pereunte; & si non perit in presenti, vult nihilominus prius de fructu pecorum suum capitale. Si verò pereunte grege, totus pereat tradenti ipsa pecora; sed si non perit, vult tradens prius de fructu trahere capitale, & exinde facere pecora communia; hoc postremum dicit esse licitum. Sed ubi periculum esset conductoris totum, esse usuram. Si autem periculum esset commune utrique, tunc est non esset usura, videretur tamen injustus contractus. Sed minus esset quòd traderet pro quatuor vel tribus annis pecora, & in fine temporis æqualiter dividerent fructum cum capitali, ita quòd tradens subiret pericula casuum fortuitiorum, & recipiens pericula seu damna ex negligentia.*

Confirmat ista omnia S. Antoninus ex hoc quòd communis sit conditio societatis, ut inter socios sit æqualis participatio lucri & damni, proportionem servatà; societatis proinde jura violentur, ubi melior est conditio unius quàm alterius. *Unde cum dantur oves sub isto pacto, quòd ubi perirent, pro medietate pereant tradenti, & pro alia medietate recipienti, in omni casu; ubi autem non pereant, prius debeat tradens ex fructibus suum trahere capitale, & ex inde sint communes: non videtur licitum, ex eo quòd recipiens pecora nimis gravatur. Nam ubi malè fortunentur, ipse amittit duo, scilicet medietatem pretii pecorum, & laborem sua custodiae, tradens autem amittit*

num, scilicet medietatem pretii pecorum. Ex quo igitur rusticus recipiens, seu conducens pecora, substat majori periculo, debet etiam plus participare de lucro.

922 *In societate itaque animalium, damnum procedens ex natura, pertinet ad tradentem; procedens ex culpa negligentia, vel dolo recipientis, pertinet ad recipientem; procedens ex fortuna, spectat ad utrumque, quantum est ex ipso contractu. Secus est, si aliter pactum fuerit inter partes. . . . si pacta iusta sunt, ut non gravetur magis una pars, quam altera.*

923 *Ibidem §. 41. S. Antoninus quosdam alios casus resolvit circa animalia, ad arandum apta, & 1°. quidem licitum esse contractum, quo Cajus Titio boves duos locat, hoc pacto, ut duo tritici festeria quolibet mense persolvat, retento penes se istorum animalium periculo. Quia contractus iste locationis est & iustus, dummodo lucrum respondeat utilitati, quæ ex bobus provenit recipienti: si enim nullam ex iis utilitatem perciperet, nihil dare deberet locanti; & si minus inde lucrum (deductis frumenti festeriis) perciperet, minus solvere deberet. Alias æqualitas & iustitia violaretur.*

924 *2°. legitimum esse contractum, quo Cajus Titio locat duos boves æstimatos, cum onere, ut anno integro cum bobus illis, colat sibi duodecim pericas terræ: evoluta autem anno boves vendantur; & tunc Cajus totum capitale suum prius recipiat, ex inde Titius medietatem habeat ejus quod reliquum fuerit. Sed in hoc casu servandas esse duas condiciones. 1^a. est, quod Cajus teneat sibi periculum istorum animalium. Altera, ut iustam Titio (ad arbitrium prudentis & probi viri) promittat mercedem laboris in terra sua colenda, deductâ lucri quod percipit medietate. Si autem nullum lucrum ex bobus proveniret, Cajus ex sorte sua refarcire deberet impensas factas à Titio. Aliquâ verò conditionum istarum deficiente, contractum illicitum esse dicit, & usurarium.*

925 *3°. iniquum esse contractum, quo Cajus vaccam unam, decem libris æstimatam, Titio tradit eâ pactione, ut Titius eam, omnemque fructum & foetum ipsius diligenter servet, sumptibus suis, nec fructum & foetum alienet absque Caji assensu, atque insuper teneatur Cajo certam de fructibus & foetibus prioribus quantitatem consignare, donec vaccæ pretium integrum receperit, ex inde etiam dimidium fructuum foetuumque ipsi dare; sic tamen ut si vacca, vel foetus ejus, culpâ Titii, aut ejus bubulci perierit, Titius integrè restituere teneatur; si verò divino judicio, vel fortuito casu, damnum totum in Cajum redundet. Ratio injustitiæ hujus contractus est, quia multò potior est conditio Caji, quam Titii; eò quod contingere possit, quod, postquam Cajus sortem suam receperit, vacca cum omni foetu fructuque pereat; sicque Titius damnum patia-*

tur impensarum omnium, & laborum, in vacca pascenda & custodienda factarum.

4°. iustum esse contractum, quo Cajus Titio locat duos boves, æstimatos viginti florenis, eâ conditione, ut ubi consuetum est dare pro duobus bobus duodecim sextarios frumenti, det ipse Cajo tantum octo, ita tamen ut Titius in se suscipiat periculum tertie partis animalium. Quia supponitur quod quatuor sextarii residui iustum sint pretium ascurationis istius tertie partis. Alioquin non servaretur æqualitas.

5°. licitum esse contractum, quo boves rustico ad arandum traduntur eâ conditione, ut pro eis viginti sextarii frumenti quovis anno tradenti solvantur. Quia boum opera locatur, & periculum deteriorationis locator in se suscipit; boves enim arando deteriores fiunt. Addit, iniquum & usurarium fore contractum, si locator vellet animalia recuperare pretio quo fuerunt æstimata, cum illa tradidit, nec deteriorationis periculum, seu damnum sentire. Qui enim iustum locationis pretium recipit, debet & damnum, seu deteriorationem sentire. Et res in societatem traditæ, domino suo deteriorantur & percutunt. Debet insuper pensio quotannis solvenda deduci ex lucro conductoris (inquit S. Antoninus) ita ut ipsi ultra valorem præfatorum viginti sextariorum maneat aliquid lucri. Quia contractus societatis postulat, ut partes sint æquales, habito respectu ad quotam in societate positam: cum sit quoddam jus fraternitatis. Quænam verò æqualitas foret, quænam fraternitas, si recipientes animalia, nihil ex illis lucraretur, & nihilominus viginti sextarios frumenti de suo solvere deberet, nihilque lucri, deducto valore viginti illorum sextariorum, ipsi remaneret. Resultaret potius ex tali contractu mutuum, quam fraternitas.

Recentis injustitiis, quæ committuntur ab iis qui animalia rustico tradunt in societatem, illud etiam advertere debent Confessarii, rusticos, qui pecora alenda curandaque ad tempus suscipiunt, injustitiam quoque ex parte sua committere, si ea minore studio & diligentia curent, quam propria; si pinguiora sibi subtrahant, & alia macilentiora, viliorisque pretii substituunt; si pecora sibi tradita à lupis devorata falso affirmant, ut ea in suam utilitatem convertant, vel animalium à lupis occisorum pelles abcondant, sibi que retineant, &c.

CAPUT LXXXVII.

Regula secundum quas in fine societatis facienda est divisio, dum unus sociorum operam, alter pecuniam contulit.

Nonnullorum opinio est, inter ejusmodi socios, in fine societatis, non solum faciendam esse divisionem lucri, verum etiam pecuniæ capitalis, ab uno sociorum in societatem